

**DECIZIA nr.440
din 8 iulie 2014**

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr.82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice și ale art.152 din Codul de procedură penală

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Toni Greblă	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskás Valentin Zoltán	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Cristina Teodora Pop	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr.82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice și ale art.152 din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Judecătoria Constanța – Secția penală, din oficiu, în Dosarul nr.11972/212/2014 și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.424 D/2014.

2. Curtea, în temeiul art.12 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, hotărăște judecarea prezentei cauze în ședință

nepublică, având în vedere obiectul dosarului în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

3. Președintele, în condițiile anterior arătate, dispune a se face apelul și în Dosarul nr.478 D/2014, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr.82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, excepție ridicată de Judecătoria Târgoviște, din oficiu, în Dosarul nr.4753/315/2014.

4. Curtea, având în vedere identitatea parțială de obiect al excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în dosarele sus menționate, din oficiu, pune în discuție conexarea Dosarului nr.478D/2014 la Dosarul nr.424D/2014. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu măsura conexării dosarelor. Curtea, în temeiul dispozițiilor art.53 alin.(5) din Legea nr.47/1992, dispune conexarea Dosarului nr.478 D/2014 la Dosarul nr.424 D/2014, care este primul înregistrat.

5. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere ca neîntemeiată a excepției de neconstituționalitate. Se arată că declararea ca nevalidă de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a Directivei 2006/24/CE, prin Hotărârea din 8 aprilie 2014, lasă o marjă de apreciere statelor membre în privința aplicabilității actelor normative de transpunere în legislațiile naționale a directivei anterior arătate, statele membre fiind obligate să analizeze dacă reglementările în cauză mai pot fi menținute în vigoare.

6. Se susține că examinarea constituționalității Legii nr.82/2012 trebuie făcută din două perspective, impunându-se analiza, pe de o parte, a încălcării prin dispozițiile acesteia a drepturilor prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii

Europene și în Constituția României, precum și a proporționalității eventualelor ingerințe cu interesele ocrotite, iar, pe de altă parte, a garanțiilor asigurate persoanelor ale căror date sunt stocate și accesate de către autoritățile judiciare și de către restul autorităților naționale competente. Prin prisma celei dintâi perspective enunțate, se arată că Legea nr.82/2012 nu încalcă dreptul la respectarea vieții private și de familie și dreptul la protecția datelor cu caracter personal, prevăzute la art.7 și art.8 din Cartă, și dreptul la viață intimă, familială și privată, reglementat la art.26 din Constituție, nefiind încălcate, în acest fel, nici prevederile constituționale ale art.53 cu privire la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. Se observă, în acest sens, că obligația furnizorilor de servicii de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice de a păstra anumite date generate sau prelucrate este limitată în timp la un interval de 6 luni, stocarea datelor nefiind impusă pentru o perioadă nedeterminată, și că reținerea și punerea lor la dispoziția organelor judiciare și a celorlalte autorități naționale competente este absolut necesară în cazul comiterii unor infracțiuni grave și în cazul disparițiilor de persoane. Din cea de-a doua perspectivă analizată, se arată că Legea nr.82/2012 asigură garanțiile necesare protecției drepturilor fundamentale ale persoanelor, reglementând cu suficientă rigoare cazurile în care pot fi solicitate datele reținute de furnizorii de servicii de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice, precum și autoritățile naționale care au acces la astfel de date, și că, așa cum a fost precizat anterior, perioada reținerii acestor date este limitată la 6 luni. De asemenea, se subliniază faptul că, potrivit art.17 din Legea nr.82/2012, dacă în cauza în care au fost solicitate date reținute de furnizorii de servicii de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice se dispune o soluție de clasare sau renunțare la urmărirea penală, în termen de 5 zile de la pronunțarea soluției, procurorul este obligat să înștiințeze despre aceasta persoana ale cărei date au făcut obiectul solicitării. Se mai semnalează faptul că la data

la care au loc dezbaterile, la nivelul Guvernului, există un grup de lucru ce are ca obiectiv îmbunătățirea conținutului Legii nr.82/2012 în raport cu cele reținute de Curtea de Justiție a Uniunii Europene prin Hotărârea din 8 aprilie 2014.

Curtea,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

7. Prin Încheierea din 30 aprilie 2014, pronunțată în Dosarul nr.11972/212/2014, **Judecătoria Constanța – Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.152 din Codul de procedură penală și ale Legii nr.82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice**, excepție ridicată de Judecătoria Constanța – Secția penală, din oficiu, într-o cauză având ca obiect solicitarea autorizării prealabile a transmiterii datelor necesare pentru identificarea sursei comunicărilor, a datelor necesare pentru a determina data, ora și durata comunicărilor, a locației echipamentelor de comunicații mobile, precum și a datelor necesare pentru identificarea numerelor de telefon alocate cartelelor SIM care au fost introduse într-un anumit terminal mobil, într-o perioadă determinată, formulată de Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța.

8. Prin Încheierea din 17 mai 2014, pronunțată în Dosarul nr.4753/315/2014, **Judecătoria Târgoviște a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr.82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum**

și pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, excepție ridicată de Judecătoria Târgoviște, din oficiu, într-o cauză având un obiect similar dosarului precedent.

9. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se arată că Legea nr.82/2012 reprezintă transpunerea în legislația națională a Directivei 2006/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice și de modificare a Directivei 2002/58/CE, directivă declarată nevalidă prin Hotărârea din 8 aprilie 2014 a Curții de Justiție a Uniunii Europene. Se învederează că, prin hotărârea anterior arătată, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a reținut că păstrarea datelor impusă de Directiva 2006/24/CE este aptă să realizeze obiectivul urmărit, respectiv combaterea criminalității grave, precum și păstrarea siguranței publice, însă aceasta presupune o ingerință amplă și deosebit de gravă în drepturile fundamentale la respectarea vieții private și la protecția datelor cu caracter personal, fără ca această ingerință să fie limitată la strictul necesar.

10. Se observă că instanța europeană a argumentat că directiva vizează, în mod generalizat, toate persoanele și mijloacele de comunicare electronică și datele privind traficul fără a fi operată vreo diferență, limitare sau excepție în funcție de obiectivul combaterii infracțiunilor grave și că aceasta nu garantează faptul că autoritățile naționale competente nu au acces la date și că nu pot să le utilizeze decât în scopul prevenirii, depistării și urmăririi penale a infracțiunilor care pot fi considerate suficient de grave pentru a justifica o astfel de ingerință. Se susține că, dimpotrivă, Directiva 2006/24/CE face trimiteri generale la infracțiuni grave, așa cum ele sunt definite în dreptul intern al fiecărui stat membru și că nu prevede în mod clar condițiile

materiale și procedurale în care autoritățile interne pot avea acces la date și le pot utiliza ulterior, accesul la date nefiind condiționat de controlul prealabil al unei instanțe sau al unei entități administrative independente.

11. Cu privire la durata păstrării datelor, se arată că instanța europeană a reținut că directiva analizată impune o perioadă cuprinsă între 6 și 24 de luni, fără a distinge în funcție de persoanele vizate sau de felul utilizării respectivelor date în raport cu obiectivul urmărit și fără a preciza criteriile obiective care stau la baza stabilirii duratei reținerii datelor, criterii care să garanteze limitarea acestei rețineri la strictul necesar.

12. Se susține că aceeași instanță a constatat lipsa din cuprinsul Directivei 2006/24/CE a unor garanții suficiente, care să asigure o protecție eficientă a datelor împotriva eventualelor abuzuri sau utilizări ilicite a acestora și distrugerea definitivă a datelor la sfârșitul perioadei de păstrare.

13. Se arată că, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a reținut și lipsa obligativității păstrării datelor pe teritoriul Uniunii Europene, Directiva 2006/24/CE negarantând, astfel, respectarea de către autoritățile independente a cerințelor impuse de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene privind protecția și securitatea, cerințe ce reprezintă un element esențial al ocrotirii persoanelor în raport cu administrarea datelor cu caracter personal.

14. Se susține că, pentru aceste motive, s-a constatat că dispozițiile Directivei 2006/24/CE nu respectă principiul proporționalității în aplicarea prevederilor art.7, art.8 și art.52 alin.1 din Cartă, principiu potrivit căruia drepturile fundamentale pot fi restrânse numai dacă respectivele restrângeri sunt necesare și răspund obiectivelor de interes general recunoscute de Uniunea Europeană sau sunt necesare pentru protejarea drepturilor și libertăților prevăzute în Cartă.

15. Se arată că, întrucât Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu a limitat în timp efectele Hotărârii din 8 aprilie 2014, aceste efecte se produc de la data intrării în vigoare a Directivei 2006/24/CE, dar că declararea ca nevalidă a acesteia nu atrage automat nelegalitatea actelor normative de transpunere a sa în legislația statelor membre. Se susține că statele membre sunt obligate să intervină legislativ, în sensul abrogării sau al modificării respectivelor acte normative, intervenție legislativă ce nu s-a realizat în privința Legii nr.82/2012.

16. Din perspectiva argumentelor anterior enunțate, se susține că dispozițiile art.152 din Codul de procedură penală și ale Legii nr.82/2012 apar ca fiind neconstituționale, contravenind prevederilor art.26 din Constituție. În acest sens, se arată că Legea nr.82/2012 incriminează doar accesarea intenționată, alterarea sau transferul, fără autorizare a datelor reținute potrivit dispozițiilor acestei legi, fără a oferi o protecție eficientă a datelor față de riscurile de abuz sau de utilizări ilicite. Se mai observă că aceeași lege impune păstrarea datelor pentru o perioadă de 6 luni, fără a distinge între categorii de date, în funcție de persoanele vizate sau de utilizarea lor eventuală în raport cu obiectivul urmărit și că nu sunt prevăzute criteriile obiective de stabilire a duratei păstrării, pentru limitarea acesteia la strictul necesar. Se mai susține că, la fel ca și Directiva 2006/24/CE, Legea nr.82/2012 nu prevede obligația păstrării datelor pe teritoriul Uniunii Europene, nefiind pe deplin asigurat controlul respectării cerințelor privind protecția și securitatea de către o autoritate independentă, aspect ce contravine Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, un astfel de control constituind un element esențial al protecției persoanelor în raport cu administrarea datelor cu caracter personal.

17. Potrivit art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și

Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

18. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Curtea,

examinând încheierile de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

19. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

20. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile Legii nr.82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.211 din 25 martie 2014, și ale art.152 din Codul de procedură penală.

- Art.152 din Codul de procedură penală are următorul cuprins: *„(1) Organele de urmărire penală, cu autorizarea prealabilă a judecătorului de drepturi și libertăți, pot solicita unui furnizor de rețele publice de comunicații electronice sau unui furnizor de servicii de comunicații electronice destinate publicului transmiterea datelor reținute, în baza legii speciale privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de*

servicii de comunicații electronice destinate publicului, altele decât conținutul comunicațiilor, în cazul în care există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și există temeiuri pentru a se crede că datele solicitate constituie probe, pentru categoriile de infracțiuni prevăzute de legea privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului.

(2) Judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță în termen de 48 de ore cu privire la solicitarea organelor de urmărire penală de transmitere a datelor, prin încheiere motivată, în camera de consiliu.

(3) Furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului care colaborează cu organele de urmărire penală au obligația de a păstra secretul operațiunii efectuate.”.

21. Se susține că textele criticate încalcă prevederile constituționale ale art.26 referitoare la viața intimă, familială și privată.

22. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele:

23. Legea nr.82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice reprezintă transpunerea în legislația națională a Directivei 2006/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice și de modificare a Directivei 2002/58/CE. Însă, Directiva 2006/24/CE a fost declarată nevalidă prin **Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 8 aprilie 2014**, pronunțată în cauzele conexe C-293/12 -*Digital Rights*

Ireland Ltd împotriva Minister for Communications, Marine and Natural Resources și alții- și *C-594/12 -Kärntner Landesregierung și alții*. Prin hotărârea menționată instanța europeană a constatat că directiva analizată încalcă dispozițiile art.7, art.8 și art.52 alin.(1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

24. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a arătat, în acest sens, că Directiva 2006/24/CE are ca obiectiv principal armonizarea legislației statelor membre privind obligațiile furnizorilor de servicii de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice de a păstra anumite date generate sau prelucrate, în vederea asigurării disponibilității acestor date pentru prevenirea, cercetarea, depistarea și urmărirea penală a infracțiunilor grave, cum sunt criminalitatea organizată și terorismul. S-a constatat, totodată, că păstrarea datelor în cauză răspunde unui interes general, contribuind la combaterea criminalității grave și, prin urmare, la siguranța publică, și că aceasta nu afectează substanța drepturilor fundamentale ocrotite de Cartă. S-a conchis, însă, că măsurile dispuse prin Directiva 2006/24/CE, cu toate că sunt de natură a realiza obiectivul urmărit, reprezintă o ingerință în drepturile garantate prin art.7 și art.8 din Cartă, care nu respectă principiul proporționalității între măsurile luate și interesul public ocrotit.

25. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a reținut, în acest sens, prin Hotărârea din 8 aprilie 2014, că datele ce fac obiectul reglementării directivei invalidate conduc la concluzii foarte precise privind viața privată a persoanelor ale căror date au fost păstrate, concluzii ce pot viza obiceiurile din viața cotidiană, locurile de ședere permanentă sau temporară, deplasările zilnice sau alte deplasări, activitățile desfășurate, relațiile sociale ale acestor persoane și mediile sociale frecventate de ele (par.27) și că, în aceste condiții, chiar dacă, potrivit art.1 alin.(2) și art.5 alin.(2) din Directiva 2006/24/CE, este interzisă păstrarea conținutului comunicațiilor și al informațiilor consultate prin utilizarea unei rețele de comunicații electronice, păstrarea

datelor în cauză poate afecta utilizarea de către abonați sau de către utilizatorii înregistrați a mijloacelor de comunicare prevăzute de această directivă și, în consecință, libertatea lor de exprimare, garantată prin art.11 din Cartă (par.28).

26. S-a constatat, prin aceeași hotărâre, că păstrarea datelor în scopul asigurării eventualului acces al autorităților naționale competente la acestea, astfel cum este prevăzută de dispozițiile Directivei 2006/24/CE, privește în mod direct și specific viața privată și, în consecință, drepturile garantate la art.7 din Cartă, și că o astfel de stocare a datelor încalcă și prevederile art.8 din Cartă, întrucât constituie o prelucrare a unor date cu caracter personal, în sensul acestui articol, și trebuie să îndeplinească cerințele de protecție a datelor care decurg din articolul menționat (par.29).

27. În sensul încălcării prevederilor art.7 și art.8 din Cartă, instanța europeană a concluzionat că obligația impusă prin art.3 și art.6 din Directiva 2006/24/CE furnizorilor de servicii de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice de a păstra pentru o anumită perioadă date referitoare la viața privată a unei persoane și la comunicațiile sale, precum cele prevăzute la art.5 din această directivă, constituie *per se* o ingerință în drepturile garantate prin art.7 din Cartă (par.34). S-a constatat, totodată, că aceeași obligație constituie o ingerință în dreptul fundamental la protecția datelor cu caracter personal garantat la art.8 din Cartă, întrucât prevede o prelucrare a datelor cu caracter personal (par.36).

28. Cu același prilej, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a arătat că ingerința în drepturile fundamentale consacrate la art.7 și art.8 din Cartă, cauzată de dispozițiile Directivei 2006/24/CE, este de o mare amploare și trebuie considerată ca fiind deosebit de gravă, iar împrejurarea că păstrarea datelor și utilizarea lor ulterioară sunt efectuate fără ca abonatul sau utilizatorul înregistrat să fie informat cu privire la aceasta este susceptibilă să genereze în mintea persoanelor vizate sentimentul că viața lor privată face obiectul unei supravegheri constante (par.37).

29. În privința proporționalității ingerinței, s-a reținut în hotărârea anterior menționată că obiectivul de interes general al Directivei 2006/24/CE, chiar dacă este fundamental, nu poate justifica necesitatea unor măsuri precum cele prevăzute prin aceeași directivă, în scopul combaterii infracțiunilor indicate de aceasta (par.51).

30. S-a mai reținut că protecția datelor cu caracter personal, care rezultă din obligația explicită prevăzută la art.8 alin.(1) din Cartă, prezintă o importanță deosebită pentru dreptul la respectarea vieții private, consacrat la art.7 din aceeași Cartă (par.51), motiv pentru care directiva în cauză ar trebui să cuprindă norme clare și precise cu privire la conținutul și aplicarea măsurii reținerii datelor și să prevadă o serie de limitări, așa încât persoanele ale căror date au fost păstrate să beneficieze de garanții suficiente care să asigure o protecție eficientă împotriva abuzurilor și a oricărui acces sau utilizări ilicite (par.54).

31. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a mai reținut, prin Hotărârea din 8 aprilie 2014, că Directiva 2006/24/CE privește ansamblul persoanelor care utilizează servicii de comunicații electronice, fără însă ca persoanele ale căror date sunt stocate să se regăsească, fie și în mod indirect, într-o situație susceptibilă să declanșeze începerea urmăririi penale, prevederile directivei aplicându-se chiar și aceloră în privința cărora nu există indicii că ar putea avea vreo legătură, chiar indirectă sau îndepărtată, cu săvârșirea unor infracțiuni grave. S-a subliniat faptul că directiva analizată nu prevede nicio excepție în privința persoanelor ale căror comunicații sunt supuse, conform dreptului național, secretului profesional (par.58).

32. În continuare, instanța europeană a reținut că Directiva 2006/24/CE nu prevede niciun criteriu obiectiv care să permită delimitarea accesului autorităților naționale competente la date și utilizarea lor ulterioară în scopul prevenirii, detectării sau urmăririi penale în legătură cu infracțiuni care, având în vedere amploarea și gravitatea ingerinței în drepturile fundamentale consacrate la art.7 și art.8 din Cartă, pot

fi considerate ca fiind suficient de grave pentru a justifica o astfel de ingerință și că aceasta se limitează la a face trimitere în general, în cuprinsul art.1 alin.(1), la infracțiunile grave, astfel cum sunt definite în dreptul intern al fiecărui stat membru (par.60).

33. În plus, s-a constatat că directiva nu prevede în mod expres că accesul autorităților naționale competente la datele stocate și utilizarea ulterioară a acestora trebuie să se facă în mod strict în scopul prevenirii și al descoperirii unor infracțiuni precis delimitate sau al desfășurării urmăririi penale în cazul lor, ci prevede doar că fiecare stat membru definește procedurile care trebuie să fie urmate și condițiile care trebuie să fie îndeplinite pentru obținerea accesului la datele păstrate, în conformitate cu cerințele de necesitate și proporționalitate (par.61).

34. Prin aceeași hotărâre, s-a mai reținut că Directiva 2006/24/CE nu prevede criterii obiective care să limiteze la strictul necesar numărul de persoane care au acces și pot utiliza ulterior datele păstrate, că accesul autorităților naționale la datele stocate nu este condiționat de controlul prealabil efectuat de către o instanță sau de o entitate administrativă independentă, care să limiteze acest acces și utilizarea lor la ceea ce este strict necesar pentru realizarea obiectivului urmărit și că nu este prevăzută obligația statelor membre de a stabili astfel de limitări (par.62).

35. Referitor la durata păstrării datelor, s-a reținut că Directiva 2006/24/CE impune stocarea acestora pentru o perioadă de la 6 la 24 de luni, fără să prevadă criterii obiective de limitare a păstrării datelor la strictul necesar și fără a distinge între categoriile de date în funcție de utilitatea lor pentru realizarea obiectivului urmărit sau în funcție de persoanele vizate (par.63-64).

36. S-a constatat, totodată, că Directiva 2006/24/CE nu prevede norme clare și precise care să reglementeze întinderea ingerinței în drepturile fundamentale consacrate la art.7 și art.8 din Cartă, că directiva conține o ingerință în aceste drepturi

fundamentale de o mare amploare și de o gravitate deosebită și că această încălcare nu este limitată la strictul necesar (par.65). S-a reținut, de asemenea, că Directiva 2006/24/CE nu prevede garanții suficiente, conform art.8 din Cartă, pentru asigurarea unei protecții eficiente a datelor stocate împotriva eventualelor abuzuri, accesului sau utilizării ilicite a acestor date (par.66).

37. În fine, s-a arătat că directiva nu impune ca datele stocate să fie păstrate pe teritoriul Uniunii Europene, așa încât controlul respectării cerințelor de protecție și de securitate, prevăzut la alin.(3) al art.8 din Cartă și care constituie un element esențial al ocrotirii persoanelor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, nu este garantat în totalitate (par.68).

38. Pentru motivele arătate, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a hotărât că legiuitorul Uniunii a încălcat, prin dispozițiile Directivei 2006/24/CE, principiul proporționalității, această directivă contravenind prevederilor art.7, art.8 și art.52 alin.(1) din Cartă (par.69).

39. Pe de altă parte, se constată că Legea nr.82/2012 a fost adoptată de Parlament ca urmare a pronunțării de către instanța constituțională a **Deciziei nr.1258 din 8 octombrie 2009**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.798 din 23 noiembrie 2009, prin care s-a constatat că dispozițiile Legii nr.298/2008 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații, precum și pentru modificarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice sunt neconstituționale, Legea nr.298/2008 reprezentând prima transpunere în legislația națională a Directivei 2006/24/CE.

40. Prin Decizia nr.1258 din 8 octombrie 2009, Curtea a reținut că art.1 alin.(2) din Legea nr.298/2008 include în categoria datelor de trafic și localizare a

persoanelor fizice și juridice și „datele conexe necesare pentru identificarea abonatului sau a utilizatorului înregistrat”, fără însă a defini în mod expres ce se înțelege prin sintagma „date conexe”. S-a arătat că lipsa unei reglementări legale precise, care să determine cu exactitate sfera acelor date necesare identificării persoanelor fizice sau juridice utilizatoare, deschide posibilitatea unor abuzuri în activitatea de reținere, prelucrare și utilizare a datelor stocate de furnizorii serviciilor de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații și că limitarea exercițiului dreptului la viață intimă și la secretul corespondenței și a libertății de exprimare, de asemenea, trebuie să aibă loc într-o manieră clară, previzibilă și lipsită de echivoc, astfel încât să fie îndepărtată, pe cât posibil, eventualitatea arbitrarului sau a abuzului autorităților în acest domeniu.

41. De asemenea, Curtea Constituțională a observat aceeași manieră ambiguă de redactare, neconformă cu normele de tehnică legislativă, a dispozițiilor art.20 din Legea nr.298/2008, potrivit căroră, „în scopul prevenirii și contracarării amenințărilor la adresa securității naționale, organele de stat cu atribuții în acest domeniu pot avea acces, în condițiile stabilite prin actele normative ce reglementează activitatea de realizare a securității naționale, la datele reținute de furnizorii de servicii și rețele publice de comunicații electronice”. S-a constatat că legiuitorul nu arată ce se înțelege prin „amenințări la adresa securității naționale”, astfel că, în lipsa unor criterii precise de delimitare, diverse acțiuni, informații sau activități obișnuite, de rutină, ale persoanelor fizice și juridice pot fi apreciate, în mod arbitrar și abuziv, ca având natura unor astfel de amenințări. S-a arătat, totodată, că destinatarii legii pot fi incluși în categoria persoanelor suspecte fără a cunoaște acest lucru și fără a putea preveni, prin conduita lor, consecința aplicării rigorilor legii și, de asemenea, că utilizarea sintagmei „pot avea” induce ideea că datele la care se referă Legea nr.298/2008 nu sunt reținute în scopul exclusiv al utilizării acestora numai de către organele statului cu atribuții

specifice în protejarea securității naționale și a ordinii publice, ci și de către alte persoane sau entități, din moment ce acestea „pot”, și nu „au”, acces la aceste date, în condițiile legii.

42. Prin aceeași decizie, Curtea Constituțională a constatat că Legea nr.298/2008, în ansamblul ei, instituie regula reținerii continue a datelor cu caracter personal, pe o perioadă de 6 luni de la momentul interceptării lor. Or, în materia drepturilor personale, cum sunt dreptul la viață intimă și libertatea de exprimare, precum și a prelucrării datelor cu caracter personal, regula unanim recunoscută este aceea a garantării și respectării acestor drepturi, respectiv a confidențialității, statul având, în acest sens, obligații majoritar negative, de abținere, prin care să fie evitată, pe cât posibil, ingerința sa în exercițiul dreptului sau al libertății. S-a subliniat că excepțiile sunt permise limitativ, în condițiile expres prevăzute de Constituție și de actele juridice internaționale aplicabile în domeniu, iar Legea nr.298/2008 reprezintă o astfel de excepție, după cum o arată însuși titlul acesteia.

43. Curtea a constatat, de asemenea, că obligația de reținere a datelor reglementată de Legea nr.298/2008, cu titlu de excepție sau derogare de la principiul protejării datelor cu caracter personal și al confidențialității lor, prin natura, întinderea și domeniul ei de aplicare, goleşte însă de conținut acest principiu, astfel cum era garantat prin Legea nr.677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date și Legea nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice. Or, este unanim recunoscut în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, de exemplu, prin Hotărârea din 12 iulie 2001, pronunțată în cauza *Prințul Hans-Adam II de Lichtenstein împotriva Germaniei*, par.45, că statele membre semnatare ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și-au asumat obligații de natură să asigure ca drepturile

garantate de Convenție să fie concrete și efective, nu teoretice și iluzorii, măsurile legislative adoptate urmărind apărarea eficientă a drepturilor. Obligația legală care impune reținerea în mod continuu a datelor cu caracter personal transformă însă excepția de la principiul protejării efective a dreptului la viață intimă și liberă exprimare în regulă absolută. Astfel, dreptul apare ca fiind reglementat într-o manieră negativă, latura sa pozitivă pierzând caracterul predominant.

44. S-a reținut, totodată, că reglementarea unei obligații pozitive care privește limitarea în mod neconținut a exercițiului dreptului la viață intimă și la secretul corespondenței face să dispară însăși esența dreptului, prin îndepărtarea garanțiilor privind exercitarea acestuia. Persoanele fizice și juridice, care sunt utilizatori în masă ai serviciilor de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații, sunt supuse în permanență acestei ingerințe în exercițiul drepturilor lor intime la corespondență și liberă exprimare, fără a exista posibilitatea unor manifestări libere, necenzurate, decât sub forma comunicării directe, fiind excluse mijloacele de comunicare principale folosite în prezent.

45. Tot prin Decizia nr.1258 din 8 octombrie 2009, Curtea a statuat că într-o logică firească a analizei se impune și examinarea în cauză a respectării principiului proporționalității, o altă cerință imperativă necesar a fi îndeplinită în cazurile de restrângere a exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale, prevăzută expres de art.53 alin.(2) din Constituție. Acest principiu impune ca măsura de restrângere să fie în acord cu situația care a determinat aplicarea ei și, de asemenea, să înceteze odată cu dispariția cauzei determinante. Legea nr.298/2008 impune obligația reținerii datelor în mod continuu, de la momentul intrării în vigoare, respectiv al aplicării sale (și anume 20 ianuarie 2009, respectiv 15 martie 2009 în privința datelor de trafic de localizare corespunzătoare serviciilor de acces la internet, poștă electronică și telefonie prin

internet), fără a se avea în vedere necesitatea încetării măsurii de limitare odată cu dispariția cauzei ce a determinat luarea acestei măsuri.

46. Curtea a constatat că, deși Legea nr.298/2008 se referea la date cu un caracter predominant tehnic, acestea erau reținute în scopul furnizării informațiilor cu privire la persoana și viața sa privată. Chiar dacă, potrivit art.1 alin.(3) din lege, aceasta nu se aplica și conținutului comunicării sau informațiilor consultate în timpul utilizării unei rețele de comunicații electronice, celelalte date reținute, având ca scop identificarea apelantului și a apelatului, respectiv a utilizatorului și a destinatarului unei informații comunicate pe cale electronică, a sursei, destinației, datei, orei și duratei unei comunicări, a tipului de comunicare, a echipamentului de comunicație sau a dispozitivelor folosite de utilizator, a locației echipamentului de comunicații mobile, precum și a altor „*date conexe*” - nedefinite în lege -, erau de natură să prejudicieze, să stingherească manifestarea liberă a dreptului la comunicare sau la exprimare.

47. S-a arătat că garanțiile legale privind utilizarea în concret a datelor reținute - referitoare la excluderea conținutului comunicării sau a informațiilor consultate, ca obiect al stocării datelor, la autorizarea motivată și prealabilă a președintelui instanței competente să judece fapta pentru care s-a început urmărirea penală, în condițiile prevăzute de art.16 din Legea nr.298/2008 și cu aplicarea sancțiunilor reglementate la art.18 și art.19 din aceasta - nu erau suficiente și adecvate pentru a îndepărta teama că drepturile personale, de natură intimă, sunt violate, așa încât manifestarea acestora să aibă loc într-o manieră acceptabilă.

48. Astfel, Curtea Constituțională nu a negat scopul în sine avut în vedere de legiuitor la adoptarea Legii nr.298/2008, în sensul că este imperios necesară asigurarea unor mijloace legale adecvate și eficiente, compatibile cu procesul continuu de modernizare și tehnologizare a mijloacelor de comunicare, astfel încât fenomenul infracțional să poată fi controlat și contracarat. S-a arătat că tocmai de aceea, drepturile

individuale nu pot fi exercitate *in absurdum*, ci pot constitui obiectul unor restrângeri care sunt justificate în funcție de scopul urmărit. Limitarea exercițiului unor drepturi personale, în considerarea unor drepturi colective și interese publice, ce vizează siguranța națională, ordinea publică sau prevenția penală, a constituit în permanență o operațiune sensibilă sub aspectul reglementării, fiind necesară menținerea unui just echilibru între interesele și drepturile individuale, pe de o parte, și cele ale societății, pe de altă parte. Curtea a reținut însă că nu este mai puțin adevărat, astfel cum a remarcat Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 6 septembrie 1978 pronunțată în cauza *Klass și alții împotriva Germaniei*, par.49, că luarea unor măsuri de supraveghere, fără garanții adecvate și suficiente, poate duce la „*distrugerea democrației sub pretextul apărării ei*”.

49. **Comparând dispozițiile Legii nr.82/2012 cu cele ale Legii nr.298/2008**, Curtea constată că, în ambele legi, cazurile în care autoritățile judiciare ori organele cu atribuții în domeniul siguranței naționale au acces la datele generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sunt cele care au ca scop activitățile de prevenire, cercetare, descoperire și urmărire penală a „*infrajeciunilor grave*”. De asemenea, se observă că ambele legi definesc noțiunea de „*infrajeciune gravă*”, însă Legea nr.82/2012 extinde semnificativ sfera infracțiunilor care se circumscriu acestei noțiuni [a se vedea art.2 lit.e) pct.1-5] comparativ cu Legea nr.298/2008, a cărei sferă de cuprindere era mai redusă [a se vedea art.2 lit.f)]. În plus, legea supusă prezentului control de constituționalitate permite accesul organelor judiciare și a organelor de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale la datele reținute și pentru rezolvarea cauzelor cu persoane dispărute ori pentru punerea în executare a unui mandat de arestare sau de executare a pedepsei. Curtea apreciază că această extindere a fost posibilă, având în vedere dispozițiile Directivei 2006/24/CE, care lăsau la latitudinea

statelor membre stabilirea situațiilor pentru care se aplică actul normativ de transpunere a directivei.

50. Curtea observă, de asemenea, că legiuitorul a renunțat în cuprinsul noii reglementări la sintagma „*date conexe necesare* pentru identificarea abonatului sau a utilizatorului înregistrat” din norma de la art.1 alin.(2) din Legea nr.298/2008, stabilind la art.1 alin.(2) din Legea nr.82/2012, că acest act normativ „se aplică datelor de trafic și de localizare a persoanelor fizice și a persoanelor juridice, precum și *datelor necesare* pentru identificarea unui abonat sau unui utilizator înregistrat”. Eliminarea din cuprinsul ipotezei reglementate a cuvântului „*conexe*” prin care sintagma „date conexe necesare” a fost reformulată devenind „datele necesare” nu este de natură a înlătura viciul de neconstituționalitate semnalat prin Decizia nr.1258 din 8 octombrie 2009, care a criticat faptul că legiuitorul nu a definit în mod expres ce se înțelege prin „date conexe necesare pentru identificarea abonatului sau a utilizatorului înregistrat”. Reglementarea actuală conservă caracterul imprecis al formulării, întrucât nu definește nici acum ce se înțelege prin „datele necesare pentru identificarea unui abonat sau unui utilizator înregistrat”.

51. În ceea ce privește posibilitatea organelor de stat cu atribuții în domeniul prevenirii și contracarării amenințărilor la adresa securității naționale de a avea acces la datele reținute de furnizorii de servicii și rețele publice de comunicații electronice, prevăzută la art.20 din Legea nr.298/2008, Curtea constată că dreptul acestor organe de stat de a avea acces la datele reținute se regăsește în cuprinsul art.16 alin.(1) din Legea nr.82/2012, potrivit căruia „*furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului au obligația ca, la solicitarea organelor de urmărire penală, a instanțelor de judecată și a organelor de stat cu atribuții în domeniul securității naționale, formulată în aplicarea dispozițiilor Codului de procedură penală, precum și a celor din legile speciale în materie, să*

transmită acestora, în cel mult 48 de ore de la data solicitării, datele reținute potrivit prezentei legi”, text ce reglementează o situație asemănătoare cu cea prevăzută de legea veche.

52. Cu privire la obligația continuă a furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și furnizorilor de servicii de comunicații electronice destinate publicului de a reține datele în cauză, Curtea constată că aceasta a fost menținută și în cuprinsul noii reglementări, Legea nr.82/2012 stabilind la art.(1) alin.(1) *„obligația furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și a furnizorilor de servicii de comunicații electronice destinate publicului de a reține anumite date generate sau prelucrate în cadrul activității lor pentru punerea acestora la dispoziția [...]”*. Or, caracterul continuu al reținerii datelor generate sau prelucrate în cadrul activității furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și a furnizorilor de servicii de comunicații electronice destinate publicului a reprezentat, din perspectiva instanței de contencios constituțional, exprimată prin Decizia nr.1258 din 8 octombrie 2009, un motiv de constatare a neconstituționalității prevederilor Legii nr.298/2008.

53. Procedând la **efectuarea controlului de constituționalitate al Legii nr.82/2012**, Curtea constată că prevederile art.26, art.28 și art.30 din Constituție reglementează dreptul la viață intimă, familială și privată, secretul corespondenței, precum și libertatea de exprimare, condiții în care obiectul de reglementare al legii criticate intră în sfera de protecție a acestor texte constituționale. Legea criticată, antamând probleme ce țin de protecția drepturilor constituționale invocate, reprezintă o intervenție legislativă în sfera acestora, motivată chiar de scopul acestei legi, care coincide, la nivel național, cu cel al Directivei 2006/24/CE și constă în prevenirea, descoperirea și cercetarea infracțiunilor grave de către organele de urmărire penală, instanțele de judecată și organele de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, scop pe deplin realizat prin legea supusă controlului de constituționalitate.

54. Analizând dispozițiile Legii nr.82/2012, precum și considerentele de principiu cuprinse în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 8 aprilie 2014, prin care Directiva 2006/24/CE a fost declarată nevalidă, și în Decizia Curții Constituționale nr.1258 din 8 octombrie 2009, Curtea reține că acestea sunt aplicabile, în principiu, și Legii nr.82/2012.

55. În primul rând, *ingerința în drepturile fundamentale privind viața intimă, familială și privată, secretul corespondenței și libertatea de exprimare este de o mare amploare și trebuie considerată ca fiind deosebit de gravă*, iar împrejurarea că păstrarea datelor și utilizarea lor ulterioară sunt efectuate fără ca abonatul sau utilizatorul înregistrat să fie informat cu privire la aceasta este susceptibilă să imprime în conștiința persoanelor vizate sentimentul că viața lor privată face obiectul unei supravegheri constante.

56. În al doilea rând, datele care fac obiectul reglementării, deși au un caracter predominant tehnic, sunt reținute în scopul furnizării informațiilor cu privire la persoana și viața sa privată. Chiar dacă, potrivit art.1 alin.(3) din lege, aceasta nu se aplică și conținutului comunicării sau informațiilor consultate în timpul utilizării unei rețele de comunicații electronice, celelalte date reținute, având ca scop identificarea apelantului și a apelatului, respectiv a utilizatorului și a destinatarului unei informații comunicate pe cale electronică, a sursei, destinației, datei, orei și duratei unei comunicări, a tipului de comunicare, a echipamentului de comunicație sau a dispozitivelor folosite de utilizator, a locației echipamentului de comunicații mobile, precum și a altor „date necesare” - nedefinite în lege -, sunt de natură să prejudicieze manifestarea liberă a dreptului la comunicare sau la exprimare. În concret, datele avute în vedere conduc la concluzii foarte precise privind viața privată a persoanelor ale căror date au fost păstrate, concluzii ce pot viza obiceiurile din viața cotidiană, locurile de ședere permanentă sau temporară, deplasările zilnice sau alte deplasări, activitățile

desfășurate, relațiile sociale ale acestor persoane și mediile sociale frecventate de ele. Or, o atare limitare a exercițiului dreptului la viață intimă, familială și privată și la secretul corespondenței, precum și a libertății de exprimare trebuie să aibă loc într-o manieră **clară, previzibilă și lipsită de echivoc**, astfel încât să fie îndepărtată, pe cât posibil, eventualitatea arbitrarului sau a abuzului autorităților în acest domeniu.

57. În al treilea rând, *legea criticată nu cuprinde norme clare și precise cu privire la conținutul și aplicarea măsurii reținerii și utilizării, așa încât persoanele ale căror date au fost păstrate să beneficieze de **garanții suficiente** care să asigure o protecție eficientă împotriva abuzurilor și a oricărui acces sau utilizări ilicite*. Astfel, legea nu prevede criterii obiective care să limiteze la strictul necesar numărul de persoane care au acces și pot utiliza ulterior datele păstrate, că accesul autorităților naționale la datele stocate nu este condiționat, în toate cazurile, de controlul prealabil efectuat de către o instanță sau de o entitate administrativă independentă, care să limiteze acest acces și utilizarea lor la ceea ce este strict necesar pentru realizarea obiectivului urmărit. Garanțiile legale privind utilizarea în concret a datelor reținute nu sunt suficiente și adecvate pentru a îndepărta teama că drepturile personale, de natură intimă, sunt violate, așa încât manifestarea acestora să aibă loc într-o manieră acceptabilă.

58. În plus față de argumentele aduse anterior, Curtea consideră necesar, pentru înțelegerea exactă a mecanismului reținerii datelor, operarea unei distincții între două etape diferite. Observând că datele în discuție se referă, în principal, la datele de trafic și de localizare a persoanelor, precum și la datele necesare pentru identificarea unui abonat sau a unui utilizator înregistrat, mecanismul reglementat implică două etape, prima fiind aceea a reținerii și stocării datelor, iar cea de-a doua, aceea a accesului la aceste date și a folosirii lor.

59. Reținerea și stocarea datelor, care în mod firesc este prima operațiune din punct de vedere cronologic, revine, ca obligație, furnizorilor de rețele publice și de servicii de comunicații electronice destinate publicului. Această operațiune este una tehnică, fiind realizată automat în baza unor programe informatice atâta timp cât legea prevede obligația furnizorilor desemnați de lege de a reține respectivele date. Întrucât atât potrivit Directivei 2006/24/CE, cât și conform Legii nr.82/2012, scopul reținerii și stocării este unul general, urmărindu-se garantarea siguranței naționale, a apărării, precum și prevenirea, cercetarea, detectarea și urmărirea penală a infracțiunilor grave, reținerea și stocarea nefiind legate și determinate de un caz concret, apare ca evident caracterul continuu al obligației furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și a furnizărilor de servicii electronice de a reține aceste date pe întreaga perioadă prevăzută expres de cadrul normativ în vigoare, respectiv pe o perioadă de 6 luni, conform Legii nr.82/2012. De asemenea, în această etapă, fiind vorba exclusiv de reținerea și stocarea unei mase de informații, identificarea ori localizarea celor care sunt subiecții unei comunicații electronice nu se realizează în concret, această urmând a avea loc abia în a doua etapă, după ce este permis accesul la date și utilizarea acestora.

60. Curtea apreciază că tocmai datorită naturii și specificului primei etape, din moment ce legiuitorul consideră necesară reținerea și stocarea datelor, prin ea însăși doar această operațiune nu contravine dreptului la viață intimă, familială și privată, ori secretului corespondenței. Nici Constituția și nici jurisprudența Curții Constituționale nu interzic stocarea preventivă, fără o ocazie anume a datelor de trafic și de localizare, cu condiția însă ca accesul la aceste date și utilizarea lor să fie însoțite de garanții și să respecte principiul proporționalității.

61. Prin urmare, Curtea apreciază că abia raportat la cea de-a doua etapă, aceea a accesului și a utilizării acestor date, se ridică problema conformității reglementărilor legale cu dispozițiile constituționale. Examinând dispozițiile Legii

nr.82/2012, cu privire la accesul organelor judiciare și a celorlalte organe de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale la datele stocate, Curtea constată că legea nu oferă garanțiile necesare protecției dreptului la viață intimă, familială și privată, a secretului corespondenței și a libertății de exprimare ale persoanelor ale căror date stocate sunt accesate.

62. Astfel, așa cum a fost arătat anterior, potrivit dispozițiilor art.1 din Legea nr.82/2012, au acces la datele reținute conform prevederilor acestei legi, organele de urmărire penală, instanțele de judecată și organele de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale. Însă, potrivit dispozițiilor art.18 din Legea nr.82/2012, doar organele de urmărire penală sunt obligate să respecte dispozițiile art.152 din Codul de procedură penală, această obligație nefiind prevăzută și pentru organele de stat cu atribuții în domeniul securității naționale, care pot accesa aceste date în conformitate cu „legile speciale în materie”, așa cum prevede art.16 alin.(1) din Legea nr.82/2012. Prin urmare, doar solicitarea adresată de organele de urmărire penală furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și furnizorilor de servicii de comunicații electronice destinate publicului de transmitere a datelor reținute este supusă autorizării prealabile a judecătorului de drepturi și libertăți.

63. Solicitățile de acces la datele reținute în vederea utilizării lor în scopul prevăzut de lege, formulate de către organele de stat cu atribuții în domeniul securității naționale, nu sunt supuse autorizării sau aprobării instanței judecătorești, lipsind astfel garanția unei protecții eficiente a datelor păstrate împotriva riscurilor de abuz precum și împotriva oricărui acces și a oricărei utilizări ilicite a acestor date. Această împrejurare este de natură a constitui o ingerință în drepturile fundamentale la viață intimă, familială și privată și a secretului corespondenței și, prin urmare, contravine dispozițiilor constituționale care consacră și protejează aceste drepturi.

64. Din analiza „legilor speciale în materie”, la care art.16 alin.(1) din Legea nr.82/2012 face trimitere, Curtea constată că organele de stat cu atribuții în domeniul securității naționale pot accesa și folosi datele stocate fără a fi nevoie de autorizarea instanței de judecată. Astfel, Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.190 din 18 martie 2014, stabilește, la art.8, organele de stat cu atribuții în domeniul securității naționale, acestea fiind Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe și Serviciul de Protecție și Pază, iar la art.9, prevede că Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Justiției își organizează structuri de informații cu atribuții specifice domeniilor lor de activitate. Curtea mai constată că, potrivit art.13 lit.e) din lege, organele cu atribuții în domeniul securității naționale pot, în condițiile existenței unor amenințări la adresa siguranței naționale a României, astfel cum sunt definite acestea la art.3 din Legea nr.51/1991, să solicite obținerea datelor generate sau prelucrate de către furnizorii de rețele publice, de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, altele decât conținutul acestora, și reținute de către aceștia potrivit legii, fără ca acest articol ori art.14 din lege să prevadă că această solicitare trebuie să fie autorizată de către judecător.

65. Curtea reține, de asemenea, că, potrivit art.9 din Legea nr.14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, „în vederea stabilirii existenței amenințărilor la adresa securității naționale, prevăzute la art.3 din Legea nr.51/1991 privind siguranța națională a României, cu modificările ulterioare, serviciile de informații pot efectua, cu respectarea legii, verificări prin: [...] e) obținerea datelor generate sau prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice sau furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, altele decât conținutul acestora, și reținute de către aceștia potrivit legii.”. Dar, la fel ca și

prevederile Legii nr.82/2012 și ale Legii nr.51/1991, nici dispozițiile Legii nr.14/1992 nu prevăd obligația acestui serviciu de informații de a obține autorizarea judecătorului pentru a avea acces la datele stocate.

66. Totodată, Curtea reține că Legea nr.1/1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Informații Externe, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 18 octombrie 2000, prevede la art.10 alin.(1) că *„Serviciul de Informații Externe este autorizat să folosească persoane juridice sub acoperire, înființate în condițiile legii, să utilizeze metode specifice, să creeze și să dețină mijloace adecvate pentru obținerea, verificarea, protecția, evaluarea, valorificarea și stocarea datelor și informațiilor referitoare la siguranța națională”*, iar, conform alin.(3) al aceluiași articol, *„folosirea mijloacelor de obținere, verificare și valorificare a datelor și a informațiilor nu trebuie să lezeze în nici un fel drepturile sau libertățile fundamentale ale cetățenilor, viața particulară, onoarea sau reputația lor ori să îi supună la îngrădiri ilegale”*. De asemenea, potrivit art.11 al Legii nr.1/1998, *„Serviciul de Informații Externe are dreptul, în condițiile prevăzute de lege, să solicite și să obțină de la autoritățile publice române, agenți economici, alte persoane juridice, precum și de la persoane fizice informații, date sau documente necesare îndeplinirii atribuțiilor sale”*. Prin urmare, Curtea constată că Legea nr.1/1998 nu reglementează în mod distinct accesul Serviciului de Informații Externe la datele reținute de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, acest acces fiind însă reglementat de art.13 din Legea nr.51/1991, fără a fi condiționat, deci, de autorizarea prealabilă a unei instanțe judecătorești.

67. Or, lipsa unor astfel de autorizări a fost criticată, printre altele, și de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene prin Hotărârea din 8 aprilie 2014, această lipsă echivalând cu insuficiența garanțiilor procesuale necesare ocrotirii dreptului la viața

privată și a celorlalte drepturi consacrate de art.7 din Carta drepturilor și libertăților fundamentale și a dreptului fundamental la protecția datelor cu caracter personal, consacrat de art.8 din Cartă (par.62).

68. De asemenea, Curtea constată că, deși Legea nr.82/2012 stabilește contravențiile care pot fi comise de către furnizorii de rețele publice și de servicii de comunicații electronice în legătură cu procesul de reținere, stocare și accesare a datelor, precum și instituțiile abilitate să constate aceste contravenții și să aplice sancțiunile (Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal și Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații), legea nu prevede un mecanism autentic de control, care să asigure acestor instituții o verificare permanentă și efectivă a respectării dispozițiilor legale, astfel încât să poată fi sesizate cu ușurință cazurile în care furnizorii de servicii încalcă dispozițiile legale privitoare la tipul de date reținute, durata în care acestea sunt stocate, distrugerea lor în cazurile prevăzute de lege ori organele și instituțiile cărora li se permite accesul la aceste date. Prin urmare, dispozițiile legale pun accent în principal pe diligența necesară în domeniul comunicațiilor, dar relativizează garanțiile de siguranță a reținerii și păstrării datelor, din moment ce operatorilor de comunicații electronice nu le sunt impuse standarde corespunzătoare de asigurare a nivelului de securitate care să poată fi controlate efectiv de instituțiile prevăzute de lege. Se mai observă că legea prevede ca infracțiune doar accesarea intenționată, alterarea sau transferul datelor reținute în baza legii, fără autorizare, iar toate celelalte fapte ilicite sunt considerate contravenții, ceea ce nu asigură în toate cazurile o protecție corespunzătoare a dreptului la viață intimă, familială și privată, precum și a secretului corespondenței. Nereglementarea unui mecanism real de control a activității furnizorilor de rețele publice și de servicii de comunicații electronice de către o autoritate independentă echivalează cu lipsa unor garanții, astfel cum sunt impuse de prevederile art.26 și art.28 din Constituție, care să

permite o protecție eficientă a datelor păstrate împotriva riscurilor de abuz, precum și a oricărui acces ori utilizări ilicite a acestor date.

69. Sunt relevante din perspectiva controlului de constituționalitate efectuat, deciziile altor instanțe constituționale europene, cu referire expresă la deciziile Curții Constituționale Federale a Germaniei, a Curții Constituționale a Cehiei, precum și a Curții Supreme Administrative a Bulgariei.

70. Astfel, prin Hotărârea din 2 martie 2010, Curtea Constituțională Federală a Germaniei a declarat neconstituționale dispozițiile art.113a și 113b din Legea privind noua reglementare a supravegherii telecomunicațiilor din 21 decembrie 2007, precum și art.100g din Codul de procedură penală al Germaniei, arătând că acestea încalcă art.10 alin.1 din Constituția Germaniei referitor la secretul telecomunicațiilor.

71. Cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor art.113a și 113b din Legea privind noua reglementare a supravegherii telecomunicațiilor din 21 decembrie 2007 s-a arătat că *stocarea fără o ocazie anume a datelor de trafic în telecomunicații nu face obiectul interdicției stricte de stocare preventivă a datelor în sensul jurisprudenței Curții Constituționale Federale și că, în cazul în care se acordă atenție acestei intervenții și ea se realizează în mod adecvat, pot fi întrunite cerințele de proporționalitate.*

72. S-a subliniat importanța stocării datelor de trafic din sectorul telecomunicațiilor în scop preventiv, dar și necesitatea unor reglementări suficient de stricte și clare privind siguranța datelor și limitarea utilizării lor, în scopul asigurării transparenței și protecției legale. S-a atras atenția, însă, că o astfel de stocare reprezintă o ingerință amplă, chiar și în condițiile în care conținutul comunicărilor nu face obiectul stocării, întrucât datele astfel reținute fac posibilă o cunoaștere detaliată a sferei intime a persoanei, în special în ceea ce privește apartenența socială sau politică, preferințele, înclinațiile și slăbiciunile persoanelor, permițând întocmirea unor profile

pertinente și creând riscul supunerii unor cetățeni, care nu dau nici un motiv să fie supuși unor investigații, de a fi expuși la astfel de acțiuni.

73. S-a constatat că prevederile art.113a și 113b din Legea privind noua reglementare a supravegherii telecomunicațiilor din 21 decembrie 2007 încalcă principiul proporționalității, *nefiind îndeplinite cerințele constituționale referitoare la siguranța datelor și transparența utilizării lor și nici cele privind protecția persoanelor*. În acest sens, s-a reținut că dispozițiile legale criticate fac trimitere doar la diligența necesară, în general, în domeniul telecomunicațiilor, dar *relativizează cerințele de siguranță, lăsându-le la latitudinea operatorilor de telecomunicații, cărora nu le sunt impuse standarde suficient de înalte de asigurare a nivelului de securitate și, în privința cărora, sunt stabilite sancțiuni mai mari în cazul încălcării obligației de stocare, decât în cel al încălcării securității datelor*.

74. S-a mai reținut că prevederile art.100g din Codul de procedură penală permit *accesarea datelor și în alte cazuri decât cele individuale, fără acordul judecătorului și fără cunoștința persoanei vizate, motiv pentru care acestea sunt neconstituționale*.

75. În mod similar, Curtea Constituțională a Republicii Cehe, prin Decizia din 22 martie 2011, a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor Secțiunii 97, paragrafele 3 și 4 ale Actului nr.127/2005 cu privire la comunicațiile electronice și modificări referitoare la acte normative conexe (Actul privind comunicațiile electronice) și ale Decretului nr.485/2005 cu privire la reținerea datelor privind traficul, locația, data și durata comunicațiilor și forma și metoda de furnizare a acestora autorităților autorizate.

76. În conținutul acestei decizii, Curtea a reținut că *textele criticate nu oferă cetățenilor suficiente garanții în ceea ce privește riscul folosirii abuzive a datelor stocate și arbitrariul*. S-a constatat că actele normative analizate nu definesc deloc sau definesc insuficient și ambiguu regulile privind îndeplinirea cerințelor referitoare la

securitatea reținerii datelor și restricționarea accesului terților la datele reținute. A fost subliniată cu această ocazie importanța în contextul actualului nivel de dezvoltare a societății a reținerii datelor de trafic din domeniul comunicațiilor, dar și nevoia menținerii unui echilibru între interesul public și cel individual. Prin aceeași decizie a fost constatată și lipsa definirii mijloacelor ce ar trebui puse la dispoziția persoanelor afectate pentru a beneficia de o protecție eficientă împotriva arbitrariului și a folosirii abuzive a datelor stocate.

77. În fine, Curtea Supremă Administrativă a Bulgariei, prin Decizia nr.13627 din 11 decembrie 2008, *a anulat un articol din legea națională privind retenția datelor care permitea* Ministerului de Interne accesul pentru a reține date în terminalele computerelor și, de asemenea, furnizarea accesului serviciilor de securitate și altor instituții de aplicare a legii la aceste date, *fără autorizarea unui organ judiciar*, motivând că dispoziția legală anulată nu prevedea nicio garanție pentru protecția dreptului la viață privată și că nu era stabilit nici un mecanism care să garanteze această protecție împotriva interferențelor nelegale, astfel încât să se evite afectarea onoarei, demnității ori reputației unei persoane.

78. În ceea ce privește **efectele deciziilor** sale, Curtea reamintește caracterul definitiv și general obligatoriu al acestora. Prin urmare, în cazul de față, având în vedere și Hotărârea din 8 aprilie 2014 a Curții de Justiție a Uniunii Europene, odată cu publicarea în Monitorul Oficial a prezentei decizii, devine lipsită de temeii juridic, atât din punct de vedere al dreptului european cât și al celui național, activitatea de reținere și folosire a datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețelele de comunicații publice. Concret, aceasta înseamnă că de la publicarea deciziei Curții Constituționale a României, furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului *nu mai au nici obligația, dar*

nici posibilitatea legală de a reține anumite date generate sau prelucrate în cadrul activității lor și de a le pune la dispoziția organelor judiciare și ale celor cu atribuții în domeniul siguranței naționale. Prin excepție, pot fi reținute de către acești furnizori doar datele necesare pentru facturare sau plăți pentru interconectare ori alte date prelucrate în scopuri de comercializare doar cu consimțământul prealabil al persoanei ale cărei date sunt prelucrate, așa cum prevede Directiva 2002/58/CE, în vigoare.

79. Corelativ, până la adoptarea de către Parlament a unei noi legi privind reținerea datelor, care să respecte prevederile și exigențele constituționale, așa cum au fost relevate în prezenta decizie, organele judiciare și organele de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale *nu mai au acces la datele care au fost reținute și stocate deja în baza Directivei 2006/24/CE și a Legii nr.82/2012 în vederea utilizării lor* în cadrul activităților definite de art.1 alin.(1) din Legea nr.82/2012. De asemenea, organele judiciare și cele cu atribuții în domeniul siguranței naționale *nu au temei legal și constituțional nici pentru accesarea și utilizarea datelor reținute de către furnizori pentru facturare, plăți pentru interconectare ori în alte scopuri comerciale*, pe care să le folosească în cadrul activităților de prevenire, de cercetare, de descoperire și de urmărire penală a infracțiunilor grave sau pentru rezolvarea cauzelor cu persoane dispărute ori pentru punerea în executare a unui mandat de arestare sau de executare a pedepsei, tocmai datorită caracterului, naturii și scopului diferit al acestora, așa cum este prevăzut de Directiva 2002/58/CE. De altfel, chiar Legea nr.82/2012 stabilește în art.11 că aceste ultime date reținute sunt exceptate de la prevederile legii, având un alt regim juridic, fiind supuse prevederilor Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice.

80. Referitor la **critica de neconstituționalitate formulată cu privire la prevederile art.152 din Codul de procedură penală**, Curtea reține că textul criticat nu reglementează procedura de reținere și stocare a datelor generate sau prelucrate de

către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului de a reține datele generate sau prelucrate, ci doar stabilește procedura de autorizare prealabilă, de către judecătorul de drepturi și libertăți, a solicitării adresate acestor furnizori de către organele de urmărire penală, în vederea accesării și utilizării datelor reținute. Acest text care reglementează una din metodele speciale de supraveghere sau cercetare prevăzute de Capitolul IV, Titlul IV din Codul de procedură penală, este cel care asigură controlul judecătoresc asupra activităților reglementate de lege, constituind tocmai garanția procedurală a dreptului la viața intimă, familială și privată, prevăzut la art.26 din Constituție, invocat în susținerea excepției de neconstituționalitate. Este evident că, în condițiile inexistenței unei legi care să reglementeze procedura reținerii și stocării datelor, art.152 din Codul de procedură penală rămâne fără aplicabilitate practică, dar această împrejurare nu se constituie într-un viciu de neconstituționalitate, textul urmând a deveni incident imediat ce este adoptată o nouă lege referitoare la reținerea datelor.

81. Așa fiind, Curtea apreciază că dispozițiile art.152 din Codul de procedură penală nu încalcă prevederile Constituției, astfel încât critica având acest obiect urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

82. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și ale art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Judecătoria Constanța – Secția penală, din oficiu, în Dosarul nr.11972/212/2014 și Judecătoria Târgoviște, din

oficiu, Dosarul nr.4753/315/2014, și constată că dispozițiile Legii nr.82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice sunt neconstituționale.

2. Respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate ridicată de Judecătoria Constanța – Secția penală, din oficiu, în Dosarul nr.11972/212/2014 și constată că prevederile art.152 din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport de criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Judecătoria Constanța și Judecătoria Târgoviște și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 8 iulie 2014.